

ODBORNÝ LESNÍCKY SEMINÁR

„Prírode blízke postupy hospodárenia v bučinách- zásady a odporúčania pre lesnícku prax“

organizovaného Mestskými lesmi Košice a.s. dňa 8.9.2022 v lokalite Alpinka, Čermeľ pod záštitou prof. Ing. Mareka Fabriku, PhD, dekana Lesníckej fakulty TU Zvolen a odbornou garanciou prof. Ing. Milan Sanigu, DrSc., prof. em.

Z á v e r e č n é v y h l á s e n i e – r e s u m é

účastníkov seminára

Klimatické zmeny - dlhotrvajúce extrémne sucho, priama radiácia, vietor a extrémne zrážky - začínajú kľúčovou mierou ovplyvňovať ekologickú stabilitu lesných porastov s negatívnym dopadom na spoločenské procesy a ekonomiku lesného hospodárstva. Predmetom praktických ukážok tejto situácie boli bukové porasty v rekreačnej zóne mesta Košice – lokality Alpinka a Čermeľská dolina. Z diskusie, ktorá vznikla pri prezentácii pestovných riešení navštívených porastov ako aj príspevkov, ktoré zazneli v úvode seminára, vzniklo nasledujúce odborné konsenzuálne vyhlásenie - resumé:

Rovnorodé bukové lesné ekosystémy , ktoré na Slovensku tvoria takmer 25 % rozlohy lesov, je potrebné razantnejšie adaptovať na túto klimatickú situáciu. Tieto lesy, ktoré sa tiahnu od Malých Karpát až po Slanské vrchy a Poloniny, tvoria významný a z hľadiska ekologickej stability strategický, skoro súvislý pás pôvodných bukových lesných ekosystémov Slovenska. S prihliadnutím na morfológiu, fyziológiu , ekologické nároky buka a jeho regeneračný potenciál, bude potrebné tieto vlastnosti využiť pri prestavbe rovnorodých bučín s cieľom vytvoriť prírode blízke porastové štruktúry.

Navrhované pestovné riešenia sa budú orientovať na plošnú a priestorovú štruktúru (hrúbkovú, výškovú) rovnorodých bukových porastov s cieľom dosiahnuť cyklický model hospodárenia, ktorý je predpokladom trvalého zachovania lesa vo viacerých porastových vrstvách resp. generáciách.

Vhodné pestovné varianty musia rešpektovať cyklický model, ktorý bol vytvorený a modifikovaný na základe sledovania vývoja bukových pralesov, pričom pôjde o dosiahnutie:

- trojgeneračných porastov (mozaikové porasty), vytváraných jednotlivým, hlúčikovým výberom resp. clonným rubom v malých skupinách (cca 5 árov)
- trvalo viac-etážových porastových štruktúr (Reiningerov trvale tvorivý dvojvrstvový bukový les)

Pri riešení tvorby týchto porastových štruktúr sa musí prihliadať na :

- pôdny typ a koreňový systém buka (optimálne využitie pôdneho profilu)
- fyzikálne vlastnosti a živinové zásobenie pôdy, sekvestráciu uhlíka, retenčnú schopnosť lesa
- výrazne zníženie stavov raticovej zveri - poľovníctvo je služba lesu!
- vykonanie rozboru každého rovnorodého bukového porastu s prihliadnutím na jeho vek, expozíciu, pôdny typ, existujúcu štruktúru a funkčnú kategóriu, resp. subkategóriu lesa (inteligentný manažment)

V súčasných rovnovekých bukových porastoch je potrebné ihneď začať uplatňovať pestovné varianty vo vybraných porastoch, vhodných pre využívanie cyklického modelu, s prihliadnutím na obmedzujúce faktory - klimatická zmena, vek porastov, zdravotný stav, pôda, zrážky. Pre tieto porastové štruktúry navrhujeme:

1. Zachovať trvale dvojvrstvové bukové porasty už v rastovej fáze mladiny s podielom stromov strednej vrstvy minimálne 40 % , s maximálnym využívaním procesov autoredukcie a pri využití princípov čistky, ktorá bude udržiavať tento podiel. S prvým zásahom začať pri hornej výške porastu 5 m, resp. pri počte jedincov v mladine menej ako 70 000 ks/ha až pri priemernej hrúbke $d_{1,3}$ 1-2 cm.
2. Porasty 30 až 80 - ročné pestovne formovať cez úrovňovú prebierku s pozitívnym výberom budúcich rubných stromov (BRs), so stanovením intenzity zásahu v rozpätí 14-18 % v závislosti od veku porastu, s perspektívou prechodu na Reiningerov trvale tvorivý dvojvrstvový bukový les.
3. V porastoch 80-90 -ročných uplatniť uvoľňovacie prebierky so zámerom vytvorenia predpokladu viac-generačných bukových porastov na malých plochách (mozaiky do 5 árov).
4. V porastoch v štádiu obnovy maximálne využiť hlúčikový rub, skupinový clonný rub, v porastoch doteraz rozpracovaných pásovými clonnými rubmi použiť hlúčikový rub, resp. prvky Bádenského rubu.
5. Overiť a do lesníckej praxe zaviesť kontrolnú metódu pri odoberaní porastových zásob pri navrhovaných pestovných modeloch hospodárenia.
6. Na centrálnej úrovni zabezpečiť finančné zdroje pre efektívnu dotačnú schému na podporu prírode blízkeho hospodárenia v lesoch a ekosystémových služieb lesa.